

Matěj BEKERA. Činnost architekta Oldřicha Lisky v Hradci Králové.

Bakalářská práce v rámci studijního oboru „Prezentace a ochrana kulturního dědictví“ na Historickém ústavu Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, Hradec Králové 2015.

7 nečísl. stran (titul, zadání bakalářské práce, prohlášení, anotace v čj. a aj., poděkování, obsah) + 113 stran (s. 8-102 text práce, s. 103-107 prameny a literatura, s. 108 seznam zkratek, značek..., s. 109-110 seznam příloh, s. 111-120 přílohy č. 1-18), volně vložena mapa realizací Oldřicha Lisky v Hradci Králové.

Posudek vedoucího práce

Předložená bakalářská práce Matěje Bekery je zaměřena na projekční činnosti významného architekta Oldřicha Lisky v Hradci Králové v období let 1908/1909 až do jeho odchodu z města v roce 1947, a to především na díla vytvořená právě pro toto město.

Její základní význam spočívá ve čtyřech hlavních rovinách:

- 1) prvně se v takovém rozsahu a úplnosti mapuje tvorbu O. Lisky pro Hradec Králové v letech jeho zdejšího působení;
- 2) s přihlédnutím i k ostatní tvorbě stanovuje prvotní chronologii a typologii Liskovy tvorby;
- 3) doplňuje zásadním způsobem poznání postupného vzniku fenoménu tzv. salonu republiky v Hradci Králové;
- 4) porovnáním s tvorbou jiných architektů, zejména Josefa Gočára, naznačuje postavení a význam Oldřicha Lisky v české meziválečné architektuře.

Bádání o historii královéhradecké architektury od konce 19. století do počátku druhé světové války se bohužel často soustřeďuje na neustálé opakování již známých tezí o působení známých architektů či stavitelů jako např. Kotěry, Gočára, Fultnera, rodiny Rejchlových a některých dalších.

Liska byl z tohoto pohledu dosud opomíjen, přičemž předložená práce ukazuje naprosto přesvědčivě, že zejména z kvantitativního hlediska a v některých špičkových projevech je Liskův přínos pro Hradec Králové velmi významný.

Je třeba hned v úvodu zdůraznit, že se jedná o bakalářskou /!-zvýraznil Z.Z./ práci studenta oboru Prezentace a ochrana kulturního dědictví, nikoli o studii kunsthistorickou či zaměřenou na architektonicko-historický výzkum. Jejím základním posláním je především identifikace a sumarizace Liskovy tvorby a první pokus o její typologii a periodizaci, náznak srovnání s dalšími architekty působícími v této době v Hradci Králové a zařazení do širšího kontextu české architektury.

Práce je podle mého názoru přínosná v tom, že se primárně neopírá pouze o odbornou (případně „odbornou“) literaturu, která je navíc k osobě Oldřicha Lisky velmi skromná a až na několik málo výjimek často pouze opakovaně reprodukuje již publikované poznatky, ale důsledně vychází z archivních, resp. písemných pramenů.

Na tomto místě je třeba vyslovit politování nad tím, že z legislativních důvodů zůstává i pro podobná bádání v podstatě nepřístupný archiv stavebního úřadu Magistrátu města Hradce Králové, což zpracovatel velmi vhodným způsobem vyřešil použitím jiného druhu pramene, kde jsou alespoň základní Liskovy plány uloženy, byť jako sekundární podklad k jinému účelu.

Za zcela zásadní považuji studentův objev dvou vlastních Liskových strojopisných soupisů jeho tvorby, které – alespoň podle mých znalostí – nebyly dosud nikdy pro obdobné bádání využity.

Práce na jasnou a logickou strukturu.

Po stručném úvodu, nezbytném přehledu dosavadního bádání a použitých pramenech, kde by bylo možné citovat mnohé dílčí články a příspěvky zejména v dobovém regionálním i odborném tisku, je zařazen stručný životopis. Zde se autor v podstatě nemá o co opřít, protože nějaká forma obsáhlejší osobní písemné pozůstalosti Oldřicha Lisky, kromě jistého zlomku uloženého v královéhradeckém muzeu, není dosud známa. Proto vychází především z již publikovaných drobných příspěvků či biografických článků a encyklopedických hesel, ale opírá se i o vlastní pramenný výzkum, na základě kterého např. vyvrací některé přezívající omyly o Liskově zapojení do veřejného života v Hradci Králové (srv. např. str. 19).

Poté se autor pokouší definovat vnější vlivy na tvorbu Oldřicha Lisky a nachází je především ve vlivu tehdejší německé a rakouské architektury, se kterými se na počátku své kariéry seznámil při svých pobytech v zahraničí.

Těžiště práce pak spočívá v kapitolách 4, 5 a 6, kde autor především zpracovává přehled Liskových projektů pro město Hradec Králové, a to regulačních plánů a urbanizačních studií, dále pak realizovaných a nerealizovaných projektů a malou skupinu (osmi) návrhů, které se dosud nepodařilo identifikovat. Po chronologickém přehledu v jednotlivých kategoriích je poté přiřazena stručná charakteristika jednotlivých projektů či architektonických návrhů v rozsahu odpovídajícím možnostem studenta daného zaměření

Na základě tohoto shromážděného a identifikovaného souboru staveb se pak autor pokouší o typologii Liskovy tvorby a stanovuje osm hlavních skupin, které následně vždy stručně charakterizuje a dokumentuje nejen projekty pro město Hradec Králové, ale i odjinud, čímž získává pro své členění širší časové i teritoriální souvislosti.

S ohledem na typologický rozbor Liskovy projekční práce autor v poslední kapitole předkládá prvotní návrh periodizace Liskova díla, které člení na základě rozboru zejména vnějších znaků jednotlivých staveb do tří základních období.

V poslední kapitole pak autor vyslovuje několik dílčích závěrů.

Za zajímavé považuji poznatek, že Liskova tvorba pro Hradec Králové byla v kontextu jeho díla poněkud specifická, neobsahuje některé typy projektů, se kterými se uplatnil Liska jinde, takže zdejší produkce není pouhým odrazem celkové struktury jeho tvorby (srv. str. 99). Proč tomu tak je může být předmětem případného dalšího bádání.

Autor dále zdůrazňuje vysokou architektovu produktivitu (někdy až dvě desítky projektů ročně - srv. str. 99) a uvažuje též o skutečnosti, že téměř polovina zjištěných projektů nedošla své realizace (str. 99), přičemž konstatuje obdobné procento nerealizovaných královéhradeckých projektů i u Josefa Gočára (str. 100).

A právě srovnání Liskova hradeckého působení s tímto architektem vede autora k dalšímu zajímavému názoru, že Gočárova tvorba v Hradci Králové byla pravděpodobně možná především díky osobní intervenci starosty Ulricha a do jisté míry i větším finančním možnostem veřejných prostředků městské správy, zatímco Liska byl tvůrcem pro soukromé - a tudíž nutně „hospodárnější“ – investory (srv. str. 100).

Závěrem autor ještě jednou připomíná stručnou periodizaci a zvýrazňuje hlavní architektonické práce, kterými Liska trvale přispěl k urbanistickému celku tzv. salonu republiky v Hradci Králové (str. 101).

Za velmi vhodnou považuji i autorem zpracovanou a přiloženou mapu Liskových realizací pro Hradec Králové, která je jednak pomůckou pro uživatele práce, případně by mohla být východiskem pro prezentaci Liskova díla ve městě i pro veřejnost. I z tohoto hlediska práce podle mého názoru naplňuje záměry a cíle studentova studijního oboru.

Předložená práce i téma samo má perspektivy dalšího prohlubování.

V prvé řadě by k tomu přispělo případné nalezení a využití písemných pramenů projekční kanceláře „Fřouk-stavitel a Liska –architekt“. Dále by bylo možné rozšířit výzkum i na mimohradecké objekty, což by jednak přispělo ke komplexnějšímu pohledu na Liskovu tvorbu a mohlo by případně podpořit či upřesnit např. navrženou periodizaci.

Za zatím nedoložené považuji autorovo tvrzení o pravděpodobnosti Liskovy účasti na realizaci budovy zdejšího muzea (str. 17). Podle mých znalostí stávající archivní prameny ve fondu Muzea východních Čech v Hradci Králové tuto domněnku nepotvrzují, podobně ani poslední podrobná publikace o muzejní budově tuto skutečnost neuvádí (srv. Zikmund-Lender, Ladislav a Jiří Zikmund. *Budova muzea v Hradci Králové 1909-1913: Jan Kotěra*. Hradec Králové: Vydal a vytiskl Garamon, 2013, 167 s. ISBN 978-80-86472-55-3).

Na závěr dvě drobné formální připomínky.

I přes zjevnou a kvalitní jazykovou redakci zůstaly v textu práce některé drobné nedodělky (např. vypadla poznámka č. 31 na str. 17) či zbytečné odchylky o pravidel českého pravopisu (např. „...zde byly dva zadavatelé...“, str. 41).

Při závěrečné redakci mohla být také větší pozornost věnována určitým typografickým zásadám, např. neuvádění jednohláskových spojek a předložek na konci řádků (srov. např. str. 13, kde je takových případů sedm).

Závěr

Celkově hodnotím práci velmi pozitivně zejména pro její pramenné založení, způsob zpracování i vyslovení dílčích autorových vlastních (!) názorů a hodnocení.

Proto práci doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **VÝBORNĚ**.

V Hradci Králové 3. června 2015

PhDr. Zdeněk Zahradník, vedoucí práce